

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

163 - CHAMETZ AFTER PESACH WHERE HALACHA MEETS CORPORATE STRUCTURE OU ISRAEL CENTER - SPRING 2020

A] THE PROHIBITION OF CHAMETZ AFTER PESACH - TORAH OR RABBINIC?

1. חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה, ושל ישראל אסור בהנאה

משנה מסכת פסחים פרק ב משנה ב

The Mishna rules that chametz owned by a non-Jews during Pesach is permitted¹ to a Jew after Pesach. However, chametz owned by a Jew on Pesach is prohibited to a Jew after Pesach. This includes not only a prohibition on eating, but also to derive any benefit from (including to sell) that chametz.

2. גמרא. מני מתניתין? לא רבי יהודה ולא רבי שמעון מאי היא - דתניא: חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו - עובר עליו בלאו, תוך זמנו - עובר עליו בלאו וכתר, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו - אינו עובר עליו בלא כלום, תוך זמנו - עובר עליו בכרת ובלאו. מאי טעמא דרבי יהודה? תלתא קראי כתיבי: (שמות יג:) וְלֹא יֵאָכֵל חֻמֶץ, (שמות יב:כ) וְכָל-מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכְלוּ, (דברים טז:ג) לֹא-תֹאכְלֶנּוּ עָלֵינוּ חֻמֶץ. חד - לפני זמנו, וחד - לאחר זמנו, וחד - לתוך זמנו. ורבי שמעון: חד - לתוך זמנו, וכל מחמצת - מבעי ליה לא יאכל חמץ - מיבעי ליה

פסחים כח.

The Gemara questions which opinion our Mishna follows. R. Yehuda rules that there is a Torah prohibition to benefit after Pesach from chametz which existed during Pesach. R. Shimon rules that there is no such prohibition.

3. מני מתניתין? אי רבי יהודה - חמץ סתמא קאמר, אפילו דנכרי. ואי רבי שמעון - דישראל נמי מישראל קא שרי? אמר רב אחא בר יעקב: לעולם רבי יהודה היא רבא אמר: לעולם רבי שמעון היא, ורבי שמעון קנסא קניס הואיל ועבר עליה בבל יראה ובל ימצא. ...

פסחים כח:

The Gemara brings two different opinions of the Amoraim on this. R. Acha Bar Yaakov understands that the Mishna above is following the view of R. Yehuda and that chametz owned by a Jew (but not by a non-Jew²) is prohibited on a Torah level after Pesach. Rava rules that the Mishna follows the position of R. Shimon and, even though there is no Torah prohibition to benefit from chametz after Pesach, there is a Rabbinic prohibition. This is a rabbinic 'knas' - penalty - since the chametz was owned by a Jew who violated the Torah prohibition of owning chametz on Pesach.

4. חמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנייה לעולם. ודבר זה קנס הוא מדברי סופרים מפני שעבר על בל יראה ובל ימצא אסרוהו. ואפילו הניחו בשגגה או באונס, כדי שלא יניח אדם חמץ ברשותו בפסח כדי שיהנה בו אחר הפסח.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק א הלכה ד

The Rambam rules like Rava that the prohibition of chametz after Pesach is rabbinic. But it applies to all chametz owned by a Jew on Pesach - even accidentally or unavoidably - since it is designed to avoid people holding chametz during Chag.

5. והא חמץ של א"י שעבר עליו הפסח מותר בהנאה. כי רבי אלפסי ז"ל - לאו למימרא דזאכילה אסור, חלף משום דזעי למיתנא של ישראל אסור בהנאה תני נמי דא"י מותר בהנאה, וה"ה זאכילה נמי שרי. וכ"כ רב אחא משבחא ור"ש קיירי. ותמ"י לוי מנ"ל לרבותא?! ומסתב' חמץ שעבר עליו הפסח חפ"י דא"י אסור זאכילה, ורבנן הוא דאסרו אכילה בכל חמץ. וכי הכי דזישראל אסור בהנאה מדזריהם ה"ג של א"י אסור זאכילה מדזריהם כדקתני מותר בהנאה.

ספר העיטור עשרת הדיברות - הלכות ביעור חמץ דף קכה טור א

1. The Yerushalmi (Pesachim 2:2) points out that the wording of the Mishna is that chametz owned by a non-Jew is permitted 'to benefit from', rather than 'to eat' since there are many people who will not eat pat akum - bread made by non-Jews at all.

2. See the Gemara there in more detail for how R. Acha bar Yaakov derives that - I have omitted some of the talmudic debate from the quote.

There are some Rishonim - here the Sefer HaTtur³ - who rule that this Rabbinic penalty even includes a prohibition on eating chametz owned by a non-Jew on Pesach. He understood the Gemara to conclude, according to R. Shimon, that the Rabbis permitted only benefit from a non-Jew's chametz - eg to sell it after Pesach, but not to actually eat it!

6. א חמץ של אינו יהודי שעבר עליו הפסח מותר אפילו באכילה.

ג חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח, אסור בהנאה, אפילו הניחו שוגג או אנוס. ואם מכרו או נתנו לאינו יהודי שמחוץ לבית קודם הפסח, אף על פי שהישראל מכרו לאינו יהודי ויודע בו שלא יגע בו כלל אלא ישמרנו לו עד לאחר הפסח ויחזור ויתננו לו, מותר. ובלבד שיתננו לו מתנה גמורה בלי שום תנאי, או שימכרנו לו מכירה גמורה בדבר מועט. אבל מתנה על מנת להחזיר לא מהני.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תמח - דין חמץ שעבר עליו הפסח

The Shulchan Aruch rules that chametz owned by a non-Jew on Pesach is permitted after Pesach, even to eat. He also rules that chametz which was properly sold to a non-Jew during Pesach is fully permitted after Pesach, even if it is expected that this would be sold back to the Jew after Chag.⁴

7. (קא) בין חמץ וכו' - הכלל הזה דחמץ שעבר עליו צלל יראה מן התורה ושהה אותו, אף אחר הפסח אסור באכילה ובהנאה. ואפילו אם לא שהה אותו צעין רק על ידי תערובות, כגון שנתערב בפסח או אפילו קודם פסח ששיעור מועט שאין מתבטל ועדיין יש חיוב לבערו מן התורה, אסור אותו התערובות לאחר הפסח באכילה ובהנאה. אבל אם נתערב ששיעור שהוא מתבטל מדאורייתא אף דמדרבנן אסור להשקותו אם עבר ושהה מותר דיעבד אף באכילה.

משנה ברורה סימן תמו ס' קא

The Mishna Berura clarifies that the prohibition of chametz after Pesach applies even to mixtures of chametz which were subject to the Torah prohibition of Bal Yira'eh on Pesach. As such, if the chametz was batel in a proportion that is permitted on a Torah level (even if not on a rabbinic level) before/during Pesach it will not be prohibited after Pesach.⁵ Any greater concentration of chametz will be subject to the penalty⁶.

- Based on the above, it would appear to be clearly prohibited to eat any chametz⁷ after Pesach which was owned (or part owned) by a Jew during Pesach.
- If a Jew sold⁸ their chametz to a non-Jew (in a proper and halachically binding manner) before Pesach, and bought it back after Pesach, this would seem to remove the problem.
- As such, kosher shops selling chametz after Pesach should carry an additional certification confirming the sale of their chametz.

B] 'BAD GUYS' - WHAT IF CHAMETZ WAS 'SOLD' BUT THEY CONTINUED TO TRADE?

- There may be non-observant store owners who formally 'sell' their chametz using a proper halachic mechanism, but nevertheless continue to trade⁹ on Pesach, selling to customers that same chametz which has already been 'sold' to a non-Jew! This is clearly prohibited, but what effect does it have on the status of the chametz AFTER Pesach?

3. R. Isaac ben Abba Mari of Marseilles - 12C France.

4. The broader question of how 'real' is mechirat chametz and to what extent it is a legal loophole or even fiction is beyond the scope of this shiur. For more on the structure of Mechirat Chametz, and whether it is considered to be a 'loophole' see <http://rabbimanning.com/wp-content/uploads/2016/04/Halachic-and-Hashkafic-Issues-in-Contemporary-Society-Selling-Chametz-Torah-Mitzvah-or-Legal-Fiction.pdf> and <http://rabbimanning.com/wp-content/uploads/2016/04/Halachic-and-Hashkafic-Issues-in-Contemporary-Society-Selling-Chametz-Torah-Mitzvah-or-Legal-Fiction.mp3> Jewish practice is now fairly settled that the sale of even chametz gamur is considered to be valid for large business concerns which would lose very substantially otherwise. It is not clear that this type of commercial ownership of chametz is really what the spirit of the Torah intended to include, even though the halacha clearly does prohibit this. As such, sale of this chametz is indeed in the spirit of the law and will be halachically acceptable provided it is executed properly. Many private individuals are careful not to rely on mechirat chametz for chametz gamur, certainly if no significant loss is involved.

5. This could be a mixture containing less than a kezayit of chametz (eg kugel with a small amount of flour in it), or a mixture with a tiny amount of chametz which is a ma'amid. - serves a crucial role in creating the food's texture or structure. In both cases there will be a bitul on a Torah level but not on a Rabbinic level. Clearly, the food would be prohibited on Pesach itself, but after Pesach there may be no prohibition.

6. Food cooked in a chametz pot before Pesach is not prohibited after Pesach.

7. This would include bread, cookies, cake, pretzels, pasta, soy sauce, cereals and other foods made from the 5 grains - wheat, barley, rye, spelt, oats. It may also include raw flour and raw oatmeal which are often pre-processed in water and thus become chametz. It also includes beer, whisky and other beverages made from grain. It does not apply to kitniyot. Vinegar may be grain, corn or wine based and most vinegar in the US is derived from corn. See <https://www.kashrut.com/Passover/pdf/ChometzAfterPesach2016.pdf> for a detailed analysis on vinegar. For a comprehensive list of products see <https://www.star-k.org/articles/articles/seasonal/pesach/app/4658/chometz-after-pesach-chart/>

8. The Vilna Gaon (Siddur HaGra) was strict not to eat any chametz which had been sold for Pesach. This is however a personal chumra which is not binding on others, although many people do have the chumra only to eat chametz which was produced after Pesach. It is also unknown how the Vilna Gaon would conduct himself in the vastly changed modern reality of mass-production.

9. In Israel the rules on trading during Pesach are far stricter and the main challenge is to ensure that the mechirat chametz before Pesach is fully binding.

8. וזאת להודיע כי לפני איזה שנים ... מעשה בעיר הזאת שאחד מכר חמץ לנכרי בחול המועד ואותו החמץ הוא מכללות החמץ שמכר לעכומ"ז קודם הפסח. ואסרתי כל חמצו לאחר הפסח לכל ישראל, וכן הוכרז בתי כנסיות שכל חמצו של פלוני אסור לכל בר ישראל. שכיון ששלח ידו במה שמכר לעכומ"ז נתבטלה המכירה שלפני הפסח, והוי חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח. ... ועתה עלץ לבי בראותי דברי הגאון מוהר"ם שיק הנ"ל שכתב מפורש דהעושה סחורה בחמץ שמכר לעכומ"ז מכירתו בטלה

שדי חמד מערכת חמץ ומצה ט"לה

The Sde Chemed¹⁰ rules that sale on Pesach of chametz which had been previously sold to a non-Jew will nullify the mechira and render ALL chametz in his possession prohibited after Pesach. He brings support from Maharam Schick.¹¹

9. בחנונים חשודים לאיסור חמץ שמכרו חמצם לנכרי ע"י הרב כנהוג ה' אייר תשי"ז. בדבר החנונים שמוכרים חמצם ע"י הרב כנהוג, והוא חשוד לעבור לסחור בחמץ בפסח ונוטל כל מה שצריך למכור בפסח מאלו החמץ שמכר ע"י הרב. פשוט שאין זה בטול על המכירה כי מצד תנאי המכירה להעכו"ם נכתב בשטר המכירה שמה שיטול יהיה כקונה אז מהעכו"ם ויצטרך לנכות מהסך שחייב לו העכו"ם. וממילא אין כאן שום בטול על המכירה ומה שלא לקח הוא של העכו"ם.

ובלא זה אין שייך לבטל קנין שכבר נעשה, ואינו שוב בעלים על זה אלא הוא או כקונה מחדש או כגוזל. שהוא ודאי עבר על בל יראה כיון שקנה בין למקח בין לגזל, אבל רק על מה שלקח בידו וקנה ולא על מה שנשאר. ואין לומר שאיגלאי מילתא שלא מכר בלב שלם אלא שהערים, דמה"ת נימא כן? דאף שחשוד לעבור להנאתו כשאינו יכול בהיתר לא יעבור על מה שיכול לעשות בהיתר! ... ולכן ברור ופשוט שהמכירה קיימת וטוב עשה כתר"ה שהשתדל שימכרו חמצם. ידידו, משה פיינשטיין.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן קמט

Rav Moshe Feinstein (in a 1957 teshuva) rules that a shopkeeper who acts in this manner does NOT invalidate the mechirat chametz.¹² He does of course break the prohibition of Bal Yira'eh for the chametz that he acquires (or steals¹³!) from the non-Jew on Pesach in order to sell in the shop, but this does not affect the rest of the stock. This will still be permitted after Pesach and Rav Moshe rules that the local rabbi is acting properly in encouraging the shopkeeper to sell his chametz. Of course, the chametz that he actually sold on Pesach remains prohibited.

• This was also the position of R. Shlomo Zalman Auerbach (Halichot Shlomo, Pesach 6:9). Provided the sale before Pesach was valid, and could still be enforced by the non-Jew, it is valid in halacha.

10. אבל העיקר שצריך להזדקק לזה הוא להציל אחרים שיקנו ממנו מאיסור חמץ שעבר עליו הפסח מרוב הדברים שיקנו ממנו. אבל אין ליתן לו כתב איך שמכר החמץ דהרי עכ"פ אסור לקנות ממנו שמא יתן לו מהדברים שקנה בתוך הפסח. וממילא לא יטעה שמותר לו גם למכור חמץ וגם הרב צריך לומר לו שאסור לקנות ולמכור חמץ בפסח.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן צא

In a later (1960) teshuva, Rav Moshe instructs the local Rabbi in this situation NOT to give the shopkeeper a certification after Pesach that he sold his chametz. The reason is that the shopkeeper may have bought NEW chametz during Pesach, which was certainly not included¹⁴ in the pre-Pesach mechira, and will be prohibited for Jews after Pesach. As such shoppers should not be encouraged to buy from him, even though most of his stock was indeed properly sold.

• Rav Soloveitchik took a stricter position on the matter and ruled that the sale of chametz by a supermarket which continues to trade in chametz on Pesach has no validity. The OU also takes this position.¹⁵

C] 'GOOD GUYS' - WHAT IF THEY REALLY TRIED TO SELL THE CHAMETZ BUT SOMETHING WENT WRONG?

11. ג חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח, אסור בהנאה, אפילו הניחו שוגג או אנוס

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תמח סעיף ג'

As we saw above, the halacha is apparently strict concerning chametz sheavar alav haPesach, even if the ownership was 'ones' - outside the control of the Jew¹⁶. So even if things go wrong by mistake, it seems there is no heter.

10. R. Chaim Hezekiah Medini, 19C Eretz Yisrael.

11. R. Moshe Schick, mid 19C Hungary.

12. Rav Moshe also argued that halacha does not take into consideration private thoughts (devarim shebelev) that are not verifiable. Furthermore, it is conceivable that the store owner really does prefer to transfer ownership of his chametz to a non-Jew so his religious customers can shop freely in his establishment after Pesach, even though he intends to continue selling chametz merchandise during Pesach.

13. There may be no theft, since the sale agreement only requires a valuation of the actual chametz transferred to the non-Jew after Pesach, should he decide to take it.

14. Rabbi Yaakov Luban of the OU writes that Rabbi Pinchas M. Teitz (1908-1995), the Rav of Elizabeth, NJ took the initiative to arrange the sale of chametz for a number of large supermarket chains. Rabbi Luban asked Rabbi Teitz why the sale was effective when the stores continued to acquire chametz on Pesach. Rabbi Teitz, who was a great talmid chacham, explained to him why he felt it was halachically possible to pre-sell even the chametz acquired on Pesach. Rabbis who sell the chametz supermarket chains owned by non-observant Jews follow this position. See <https://oukosh.org/passover/articles/chametz-sheavar-alav-hapesach-the-supermarket-controversy-2/>

15. When the OU enters into a new contract with a Jewish company, they make this policy clear at the outset. Ibid.

16. The Mishna Berura explains that the Rabbis felt that people were so likely to 'cheat' on this issue, that they had to prohibit even such cases to avoid people holding onto chametz

What could go wrong!? Here are some possibilities:

- The Rabbi may have accidentally forgotten to include someone in his sale of chametz.
- It may turn out after the fact that the 'non-Jew' who contracted the sale was in fact Jewish¹⁷!
- The person may forget to tell the Rabbi that he will be in a different time zone to that of the sale. For instance, an American visiting Israel for Pesach may sell his chametz in the US but the sale will take effect in the US many hours after the prohibition of owning Chametz has already begun in Israel! Alternatively, an Israeli visiting the US may sell his chametz in Israel, where it will be bought back over a day before Pesach actually ends for him!

12. (ט) או אנוס - ... כתב בית הלל ציו"ד סימן קל"ג נשאלתי על ישראל אחד שהיה לו קודם פסח צרחיים של נכרי דגן לטחון. ונתעבז הדגן צרחיים עד חו"מ של פסח וכאשר הגיע יום ז' של פסח הלך הנכרי וטחן הדגן של ישראל ועשה מן הקמח לחם ואפה הפת והביא הפת לישראל תיכף אחר הפסח! והשצתי שמותר ליקח הדמים צעד הפת ההוא מן הנכרי והנכרי ההוא יאכלנו או ימכרנו לנכרי ע"ש. ... וצבית מאיר מלמד להתיר באכילה מטעם אחר דאע"ג דפסק המחבר דצין בשוגג וצין באונס לאו כל אונסין שוים ובאונס כזה דלא היה יכול כלל לאסוקי אדעתיה שיאפה העכו"ם מקמחו חמץ צודאי לא קנסוהו חכמים.

משנה ברורה סימן תמח

The Mishna Berura raises the case of ones gamur - where during Pesach a non-Jew was holding grain (which is not chametz) owned by a Jew. Without any warning, the non-Jew decided during Pesach to grind it into flour and bake it, presenting the Jew with the bread after Chag! In such a situation, there are opinions that the Jew could eat the bread, since there is absolutely nothing he could have done to avoid it! There are apparently different level of 'ones'.

- But even if the sale of chametz fails, why can't the person rely on the fact that they nullified their chametz with bitul chametz before Pesach. As such, the chametz should not belong to them anyway!

13. חמץ שנמצא בבית ישראל אחר הפסח, אסור אף על פי שביטל

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תמח סעיף ה

In fact, the Shulchan Aruch rules, following the opinions of R. Yochanan in the Yerushalmi, that bitul chametz will not be sufficient if the person did not also remove or sell the chametz. This chametz will still be prohibited after Pesach.

14. (כה) אסור אף על פי שביטלו - או הפקירו. ואיסורו הוא אפילו בהנאה. ואף על גב דכשציעלו אינו עובר צצ"י, מ"מ חששו חכמים שאם נתירו כשציעלו יש לחוש שיניח כל אדם חמלו אלאחר הפסח ויאמר שהפקירו קודם הפסח כדי שנתיר לו. ודע דכמה אחרונים כתבו דאפילו צדק ג"כ כמנהגו ונמלא חמץ לאחר הפסח, ג"כ אסור בהנאה דלא חילקו צדק

משנה ברורה סימן תמח ס"ק כה

Mishna Berura explains that, even though a true¹⁸ bitul WOULD work on a Torah level to remove the prohibition of Bal Yira'eh, the Rabbis were concerned that people could cheat and claim (falsely) after Pesach that had done bitul.

15. ויש מן האחרונים שמקילים צדק וביטל ונמלא אח"כ, דמאי הוי ליה למעצד? הרי עשה הכל כדין! ודעתם דעכ"פ בהנאה חין לאסור וצמקוס הפסד מרובה יש לסמוך עליהן

שם

Nevertheless, the Mishna Berura brings a lenient view in the event that a person did all they could - bitul and a proper bedika - and then later found chametz they they had forgotten about. In such a situation, in a case of pressing need, he is lenient to permit getting benefit from the later sale of that chametz.

16. ויש להסתפק אם ביטל החמץ והיה שוגג או אנוס מלבער אם גם בזה קנסו אם לא? ונראה לענ"ד דמותר. וראיה לזה מדברי הטור וש"ע דבסעיף ג' כתבו אפילו שוגג או אנוס אסור ובסעיף ה' כתבו דאסור אף על פי שבטלו ולא כתבו שני הדינים ביחד - דאפילו שוגג או אנוס ואפילו בטלו. ש"מ דבכה"ג מותר. ויש מי שאוסר גם בכה"ג וחומרא יתירה היא להחמיר כל כך באיסור דרבנן

ערוך השולחן אורח חיים סימן תמח סעיף ה

The Aruch Hashulchan goes a step further. In a case where the person did an honest bitul and bedika, but later found chametz he had been unaware of, he permits this fully after Pesach, even to eat. He is unwilling to extend excessive stringency in a rabbinic prohibition.

during Pesach.

17. Israel's chametz is sold to Arab Israeli hotelier Jabar Hussein from Abu Gosh. He has done this for over 20 years and it can only be presumed that the Rabbanut has looked carefully into his yichus! For a video of the 2020 sale (with social distancing!) see <https://media.srugim.co.il/wp-content/uploads/2020/04/WhatsApp-Video-2020-04-07-at-11.22.50.mp4> According to <https://www.theyeshivaworld.com/news/headlines-breaking-stories/123290/israel-hussein-jabar-the-state-goy.html> in an interview with Hussein - "When asked if he is familiar with his predecessor, who for many years bought the chametz until it was learned his mother was Jewish, Jabar assured Maimon that he is a goy mehadrin, with Muslim roots."

18. Of course, if he never really intended the bitul, it will not work at all!

D] THE TRICKY CASE OF THE BA'AL TESHUVA'S WHISKY

• A case arose a number of years ago concerning a Ba'al Teshuva who became observant later in life after he had built up a considerable Scotch whisky collection. At a certain point in his religious growth, someone pointed out to him that all the whisky in his collection was *chametz sheavar alav haPesach* - chametz owned by a Jew (him!) on Pesach, which was prohibited to benefit from. It could not even be sold, but must be poured away. This became a very major block to his religious development!

D1] WHAT IS THE STATUS OF CHAMETZ OWNED BY A NON-OBSERVANT JEW?

17. אסור למכור את החמץ למומר או למומרת, ולא לבן מומרת אף על פי שילדתו מאינו-יהודי לאחר שהמירה, כי לענין זה דינם כמו ישראל. והוי ליה חמצו של ישראל שעבר עליו הפסח דאסור בהנאה.

קיצור שולחן ערוך סימן קי"ד סעיף ז

*The Kitzur Shulchan Aruch*¹⁹ rules that chametz owned by a 'mumar' - a Jew who fully rejected Judaism, and even who converted to another religion - is still considered to be chametz sheavar alav haPesach.

18. (יא) לא"י - ולישראל מומר אסור למכור דדינו כישראל לכל דבר ועובר עוד משום לפני עור. והחמץ אסור לאחר הפסח בהנאה. ובדיעבד אם מכר לישראל מומר בדבר מועט מפני שהוא מכירו ויודע בו שיחזיר לו אחר הפסח מאחר שטעה וסבר דמומר דינו כעכו"ם, יש להתיר לו במקום הפסד מרובה לאמר למומר שיחליף החמץ עם עכו"ם על חמץ אחר או שימכרנו ויהיו אותם החליפין או הדמים מותרים

משנה ברורה סימן תמ"ח ס"ק יא

This is the mainstream position, based on the Taz (OC 448:4). The Mishna Berura rules this way with very little allowance for leniency.

• Nevertheless a minority position²⁰ held that the the penalty does not apply to someone who does not observe mitzvot.

19. ... וחמץ של מומר אסור לכל ישראל, עיין ר"ן (פסחים ז"ב ד"ה ודאמר) וכסף משנה (פרק א' מהלכות חמץ ומצה הלכה ד') ... ועיין חק יעקב אות י"ד דאין ליקח אחר הפסח מיד חמץ מן מומר ומכל מקום דיעבד צריך עיון. ד"ל דעדיף מתינוק שנשבה לבין עכו"ם, ואין לך אונס גדול מזה, ואף בישראל אנוס אסור זה עדיף טפי. ודיעבד אם קנה ממנו בהפסד מרובה יש לצדד.

פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן תמח

*The Pri Megadim*²¹ expresses doubt as to status of the chametz of a mumar, and certainly that of a *tinok shenishba* - a Jew who does not know that they are required to keep halacha. In a case of great loss, he allows someone who bought chametz from such a person to benefit from it.

20. ובעיקר דינא נלפע"ד ללמד זכות שסמכו בזה אמה שכתב המגן אלף או"ח סי' תמ"ח וז"ל אמור מעתה דלא שייך קנסא רק במי שהוא בכלל ישראל שנוכל לומר שקנס האיסור יגרום לו מניעת השהיה. אבל מי שיצא מן הכלל לגמרי שהוא כנכרי לכל דבריו לביטול רשות א"כ לא שייך ביה הקנס שהרי בודאי לא יחליט מלהשהות בשביל הקנס דקים ליה בדרבה מיניה וכו' אבל מי שיצא מן הכלל הרי הוא כנכרי לענין זה שאינו מבני ישראל שיועיל גדר למנוע האיסור ע"כ. והנראה דדעת הגאון ז"ל דבמומרים ומחללי שבתות בפרהסיא מעולם לא קנסו חז"ל לחמצם שעבר עליהם הפסח וכן ראיתי בשו"מ מ"ת ח"ד סי' י' שכתב וז"ל דלענין זה שנקנס לכל העולם בעבור המומר בודאי לא שייך לקנס. כיון דלהמומר בעצמו לא שייך למקנס דבודאי לא ישמע לנו וימכור החמץ לנכרים ולא יגיע לו הפסד מזה, ולמה נקנס להישראל בחנם ע"ש. ובשד"ח מערכת חו"מ סי' ט' אות א' הביא בשם מקום שמואל שחולק על הט"ז שפסק שאסור למכור לישראל מומר חמצו. ופסק דאם עבר הישראל ומכר לו חמצו הרי ממכרו קיים ומקרי חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח, ומותר אחה"פ אפילו באכילה. ומה שאמרו דמומר אף על פי שחטא ישראל, הוא זה אמרו רק לענין דאסור להכשילו באיסור. אבל ישראל מומר לגביה נפשיה הרי הוא חשוב כנכרי גמור עכתו"ד. וכבר הארכתי בזה לגדול אחד בהא דאסור לישראל אף על פי שחטא ישראל הוא, והבאתי בשם מוהר"ם מרוטענבורג שחטא משמע דוקא שוגג. ... והרי יש לן כל אלו הפוסקים שס"ל דמומר לא שייך קנסא בחמץ שעבר עליו הפסח. אמנם ודאי הירא לדבר ד' אין לו לכנס בפירצה דחוקה

שו"ת משנה הלכות חלק ג סימן נד

Rav Menashe Klein (20C Israel d. 2011), rules that there was never any reason to impose the rabbinic penalty on a Jew who knowingly and willingly owns chametz on Pesach. The purpose of the penalty is to discourage Jews from owning chametz on Pesach and pretending that they do not. For someone who simply does not care at all, this will be of no relevance!

19. R. Shlomo Ganzfried, 19C Hungary.

20. R. Shmuel of Altona (18th century), Teshuvot Makom Shmuel no. 17, and R. David Friedman (1828-1915), She'eilat David, Orach Chaim no. 5. See <https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/744330/rabbi-josh-flug/chametz-she-avar-alav-hapesach/>

21. R. Joseph Teomim, 18C Poland.

- But all of this relates to someone who bought chametz from a mumar and not to the person who actually owned the chametz!
- There are a number of different types of mumar - a mumar lehachis rebels brazenly against Judaism. A mumar l'tevon breaks halacha not out rebellion, but out of yetzer hara. A tinok shenishba is someone with no understanding at all of the need to keep mitzvot. It is often difficult to assess which category is applicable to which individuals in today's complex world!
- R. Ephraim Greenblatt²² - in Shu't Rivevot Efraim 5:312 - deals explicitly with the case of the Ba'al Teshuva's whisky collection and works hard to permit the whisky in order to encourage the person to do teshuva! He certainly permits him to sell the whisky and use the money to buy a new collection.

D2] IS WHISKY CHAMETZ GAMUR?

- Whisky is made from wheat, barley or rye and water²³. How could it NOT be chametz? The answer may lie in the distillation process.

21. **שאלה** יין שרף הנעשה מחמץ דגן גמור מהו דינו בפסח. אם אסור בבל יראה ובל ימצא כחמץ דאורייתא או אינו אלא דרבנן: **תשובה** ... ומ"מ לענין איסור חמץ הדבר ברור שמשקה היוצא ממנו בין ע"י בישול בין ע"י סחיטה פרי הוא כמותו ... ממילא המאלי"ץ שהיין שרף נעשה ממנו הוא אסור דבר תורה בין שיהיה סחיטת החמץ או מי בישולו וכבר לימדנו הריב"ש ז"ל בתשו' רנ"ה שהי"ש הלז דינו כיון שנעשה ממנו שכל זיעה העולה מן החמין דינה כחמין עצמן כיון שנשתנה למעלותא וכל עיקרו עשוי לכך פשיטא דהי"ש אסור כמו המאלי"ץ

שו"ת חכם צבי סימן כ

The Chacham Tzvi (17C Germany) rules that distilled liquid extracted from malt and made into whisky is chametz gamur.

22. זיעה היוצאת מחמץ הרי היא כעצמו של חמץ לפיכך יי"ש הנעשית מתבואה חמוצה שקורין מאלי"ץ אין דינו כתערובת חמץ אלא כממשו של חמץ עצמו. וכן יי"ש הנעשה משמרי שר של שעורים או של חטים דינו כממשו של חמץ עצמו. (הגהה מאחיו מהרי"ל): ולריך לצערו מן התורה ואם עזר עליו הפסח ולא ציערו הרי זה אסור אפילו בהנאה. ומכל מקום אם יש בזה הפסד גדול מאוד יש לסמוך על האומרים (תוס' יי"ק ר"ע ר"ק) שאפילו אם יש בתערובת כזית חמץ צדדי אכילת או שתיית פרס, אלא שהוא דבר חריף וחזק שאי אפשר לאכול או לשתות פרס מהתערובת אם לא שיהיה צינתיים, ונמצא שאינו אוכל או שותה כזית מהחמץ צדדי שיעור אכילת או שתיית פרס מהתערובת - מותר להשתותו בפסח מן התורה אם אין החמץ נותן טעם בתערובת, ואין נותנין בו את החמץ אלא לקיובא בעלמא (טור) דהיינו לחריפות ולחמימות. ואין לריך לצערו קודם הפסח אלא מדברי סופרים (תוס' ר"ן מ"א). ולפיכך אם עזר עליו הפסח ולא ציערו הרי זה מותר בהנאה (רי"ן) ולדברי אף יי"ש זה שנעשה מתבואה חמוצה או משמרי שר אף על פי שיש כזית חמץ צדדי שתיית פרס מהתערובת מכל מקום כיון שהי"ש הוא דבר חריף וחזק שאי אפשר לשתות פרס ממנו צלי הפסח שהי"ש צינתיים, ואין החמץ נותן טעם בתערובת שהרי הי"ש הנעשה ממיני קטניות שקורין גריקע או ממי דבש טעמו שוב ליי"ש הנעשה מתבואה חמוצה, ואין צי"ש זה אלא כה החמץ שנעשה על ידי כן חריף וחזק שהוא רק קיובא בעלמא. ולפיכך אין לריך לצערו אלא מדברי סופרים ואם עזר עליו הפסח ולא ציערו מותר בהנאה. ויש לסמוך עליהם במקום הפסד גדול מאד כיון שחמץ שעזר עליו הפסח אינו אסור אלא מדברי סופרים ויש להחזיר בהנאה דהיינו שימכרנו לנכרי. רק שיזכר שיהא צענין שלא יחזור הנכרי וימכרו לישראל וישתה ממנו. וצ"ע שיהא אסור לכל ישראל אפילו למי שאין החמץ שלו. אבל אם אין שם הפסד גדול מאד אין להחזיר אפילו בהנאה.

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תמב סעיף ט

This is ruled by the Shulchan Aruch HaRav in the late 18C. However, the brother of the Alter Rebbe, in his notes on the sefer brings the position of Rishonim who rule that a sharp liquid which is drunk in small sips AND where the chametz ingredient does not add taste²⁴ but sharpness, may not be chametz gamur on Pesach²⁵. He rules that one could rely on this in great need and permits gaining benefit (but not drinking) whisky which was not sold to a non-Jew on Pesach.

23. **יי"ש ושכר ומשקים בבתי משתאות, ובטח עבר עליהם הפסח** שראיתי שתמה כת"ר איזה היתר מצאו להם אלה מאחנו בית ישראל המהדרים להביא לפני האורחים בסעודת שמחה יי"ש של חמש שש ושבע שנים וכל המיושן הרי זה משובח ולא שמים על לב שהרבה משקאות כאלו שנעשו בבתי חרושת יהודים ונמכרו בבתי מסחר של יהודים הנם ברוב המקרים חמץ שעבר עליהם פסח כמה פעמים. עוד יש לצרף קצת שיטת הרי"ף והרא"ש ז"ל והתוס' והר"ן שבתערובת חמץ שהוא חריף שא"א לאכול או לשתות פרס מהתערובות אם לא ישהה בינתיים מותר להשהותו בפסח מן התורה ואין צריך לבערם אלא מדברי סופרים ובשעת הדחק סמך עליהם בש"ע הרב רש"י סי' תמ"ב סעי' ט' בהגה ועיין מעדני שמואל סי' קי"ב ס"ק י"ח שהביא הרבה פוסקים שס"ל דיי"ש אין בו איסור ב"י מן התורה אלא שרוב פוסקים חולקים בזה.

שו"ת משנה הלכות חלק ג סימן נד

This is brought by R. Menashe Klein as an additional factor for leniency in the question of whether one should be concerned that aged whisky may have been owned by a Jewish company on Pesach.

22. A student of R. Moshe Feinstein and Rav in Memphis and later in Har Nof. R. Greenblatt died in 2014.

23. It can also be made from corn which would be kitniyot rather than chametz. However, many corn whiskeys actually have a substantial chametz component.

24. It is questionable whether this could be said of most whiskeys today. What actually gives taste to whisky is a very complicated issue - see

<https://www.eater.com/drinks/2015/8/13/9113965/whiskey-guide> and <https://maltmileage.com/2016/01/05/how-is-whisky-made/>

25. Lower grade chametz - 'chametz nükshe' is, according to many poskim, prohibited to eat after Pesach but permitted to benefit from.

E] FOOD MANUFACTURERS, WHOLESALERS AND DISTRIBUTORS

- The halachic concern is not just with the retailer. If chametz was owned on Pesach by a Jewish manufacturer, wholesaler or distributor and then sold on to a non-Jewish retail outlet, that chametz is still prohibited after Pesach. It is usually very difficult to ascertain the full facts, including: (i) which food in the stores was owned on Pesach by the Jewish manufacturer/wholesaler/distributor; (ii) whether the relevant company is Jewish owned - see below; (iii) whether the owners halachically sold their stock or their business to non-Jew for Pesach; (iv) whether the sale is still valid if they continued to trade on Pesach - see above; (v) even if they sold their stock to a non-Jew before Pesach, some new chametz is likely to have been bought during Pesach from the producer and this would not be included in the mechira - see above; (vi) whether the chametz later being bought was from the batch supplied before, during or after Pesach.
- Local knowledge of the stores and supply chains is important.²⁶
- One particular application of this is vending machines supplied by Jewish companies.
- Since the prohibition is rabbinic, the halachic principle of *safek derabbanan lekula* will be relevant where the full facts cannot be ascertained.²⁷

F] WHAT IS CONSIDERED 'JEWISH OWNERSHIP'

- It is not always clear whether stores have Jewish 'ownership'. How does one know who the owners are? How can one know if they are Jewish? What level of control in the company constitutes halachic 'ownership'? What is the status of Jewish shareholding?

F1] DOUBT AS TO JEWISH OWNERSHIP

- Where one does not know if the owners are Jewish or not, the halacha follows the majority. Where the majority of people in that area are non-Jews, one can assume non-Jewish ownership.
- A Jewish-sounding name on the store is not necessarily an indication of ownership. It may be historical. Even if this is the current owner, given the level of intermarriage in the US, a Jewish name is not necessarily²⁸ an indicator of halachic status.

F2] JEWISH SHAREHOLDING AND PARTNERSHIPS

- Most poskim rule that, where the non-Jewish partners or shareholders own a majority of the business, there is no concern.²⁹
- However, Rav Moshe Feinstein rules³⁰ that if the Jewish partner has managerial or operational control of the business, this will constitute halachic ownership, even if the non-Jewish ownership is the majority.
- In the case of a company, most poskim³¹ rule that halacha DOES lift the 'corporate veil'³² and one cannot argue that the chametz is owned by a legal virtual entity - the company³³ - which is not Jewish. Rather, where the majority of shareholders are Jewish this will constitute ownership by Jews.³⁴ As mentioned above, even a minority stakeholding which brings with it managerial influence may constitute Jewish ownership.

F3] SELLING THE COMPANY

Some poskim take a more lenient approach and permit the Jewish owners of a company to sell the entire company - not just its chametz - to a non-Jew, using a modified mechirat chametz. This will make the Jewish "owners" into 'employees' who help the new owner manage his company for Pesach. Others disagree strongly with this approach.

26. See <https://www.star-k.org/articles/articles/seasonal/351/guide-to-purchasing-chometz-after-pesach/where> Star K give a detailed breakdown of the local information around the US. See also <https://oukosher.org/passover/articles/chametz-sheavar-alav-hapesach-the-supermarket-controversy-2/>

27. The Mishna Berura (449:5) brings different opinions as to whether this would allow one to eat, or only benefit from, the chametz. In practice, many poskim, including Rav Feinstein, are lenient. All would agree that one could be lenient where the majority of that type of food in the marketplace is permitted (ie owned by non-Jews or produced after Pesach).

28. In fact, it may be the opposite! Given the very high levels of intermarriage in recent years, it is reasonable to assume that a younger non-observant person with a Jewish name has a Jewish father and a non-Jewish mother. This would not be the case of older individuals. This question is also relevant for people working on Motzei Shabbat in call-centers in Israel who have to speak to the US where it is still Shabbat. The vast majority of people in the US are non-Jews, but what if they have to speak to a Mr Cohen or Mrs Levi. Again, with younger people, such a name may indicate that they are NOT Jewish!

29. Shu't Zecher Yitzchak 8. See also <https://www.star-k.org/articles/articles/seasonal/351/guide-to-purchasing-chometz-after-pesach/>

30. Igrot Moshe EH 1:7

31. R. Osher Weiss takes a more lenient position, arguing that the different corporate roles of shareholders, board of directors and CEO leaves the shareholders with far less 'ownership' of the company assets - see Minchat Asher 1:105-106. Rabbi Yona Reiss, Av Beit Din of the CRC, has a detailed analysis of this in his recent article in Torah ToGo Pesach 2020 - *Where and When Can I Shop After Pesach*. He explains there how this arrangement could be properly structured - see http://download.yutorah.org/2020/1053/Pesach_To-Go_-_5780_Rabbi_Reiss.pdf?_ga=2.175071458.1182122774.1587383847-1396410270.1535122734

32. The question of chametz owned on Pesach by a company with Jewish shareholders was on the rabbinical ordination exam of the Hildesheimer Seminary - see R. David Tzvi Hoffmann, Shu't Melamed LeHo'il OC91. Rav Hoffman reports that all the students ruled leniently and that he agreed!

33. The status of a publicly held company may be less problematic since the shareholders may be deemed to be stakeholders only in the income stream and not the assets. See Minchat Yitzchak 3:1 and Igrot Moshe EH 1:7

34. A related question is whether a Jew may own shares in a company ON Pesach where the company owns chametz. Some require the shares to be sold with mechirat chametz. See <https://www.ou.org/holidays/passover/owning-stock-company-possesses-chametz-pesach/> for more details.

They argue that the sale of an entire company to an unknown buyer who has never even seen it, has no idea of what he is buying, does not have the means to follow through on the purchase, and is never given a fair accounting of the profits he “earned” during his week-long ownership, is an obvious sham and is invalid.

Other hashgachot rely on the sale of the “whole company” only in cases of a Jew and non-Jew who are actual partners, in which case it is more plausible that they would sell their shares to one another. The sale is structured³⁵ between the partners (rather than with an outsider), the Jew not allowed to participate in business operations during Pesach, and the non-Jew is required to sell his share to the Jew for a corresponding number of days at some other part of the year.³⁶

F4] RESPONSIBILITY FOR A NON-JEW'S CHAMETZ

- Many poskim rule that if a Jew is financially responsible for a non-Jew's chametz, this is halachically equivalent to actual ownership.

G] HOW LONG AFTER PESACH DOES ONE HAVE TO WAIT?

- There is no fixed rule as to how long after Pesach one has to wait to be sure that the relevant shop is not still selling chametz that was owned by a Jew on Pesach.

<p>הנה לקנות דברים חמוצים אחר שעבר הפסח מחנוני חשוד אחר שעבר זמן שיש כבר לאמוד שכבר נמכר החמץ שהיה לו מקודם הפסח יש ודאי להתיר מדין ספק דרבנן שהוא לקולא ...</p> <p>אבל הרמ"א (יו"ד בסימן קי"ט סעי' א') שכתב דל"א דאפ"י ממי שאינו חשוד רק שאין מכירין אותו שהוא מוחזק בכשרות אסור לקנות דברים שיש לחוש לאיסור, שמשמע שהוא כאותו הדין דחשוד שא"כ הרי אין זה מדין קנס אלא שהחמיר לחוש באיסורין בחשודין אף באיסורין דרבנן ואף שההיתר יותר מצוי, עכ"פ אסור לקנות מחשוד אם אך שייך להאיסור שחשוד בו אף שהוא חשש רחוק והוא רק איסור דרבנן. ולכן במוכר זה שחשוד למכור חמץ בפסח וכ"ש בעבר עליו הפסח שהוא מדרבנן אסור לקנות ממנו אף אחר הפסח כ"ז שיש לחוש שיש בידו מחמץ שעבר עליו הפסח ... אבל מסתבר בפשיטות שדין זה דחשוד הוא במי שיש לתלות שהיה מוכר גם ברמאות משום שהוא להוט אחר הלוקחים ...</p> <p>שלכן פשוט שבחננויות דוואלדבאום (סופרמרקט) וכדומה שבחננויות הם רק אנשים שכורים ואין נוגע להם כלל אם ימכרו איזה זמן קצר פחות מעט ואין להם שום ריוח ממה שישקרו ויכשילו לשומרי תורה באיסורין, והבעלים עצמן ודאי לא ירצו להטיל פגם על איזה חנות שלהם ... אף שאין להם נאמנות משום דנכרים ומומרים אין נאמנים לאיסורים, כיון שלא איכפת להו באיסורים מ"מ החומרות שהחמירו בחשוד מסתבר שליכא. אבל ... שסמוך לימי הפסח ... יש לאסור דקשה לשער בזה אבל באופן דלפי חשבון הימים וכדומה הוא ספק רק שמא יש גם מהאיסור רק כשיעור ההיתר ולא יותר אין לאסור מטעם שאחר הפסח הוא רק ספק דרבנן שהוא לקולא. ובאלו החשודים שאסור לקנות עד שתהא האומדנא שכבר ליכא כלום מהאיסור דהוא אם קנה חמץ גם בפסח כפי המצוי, וזהו החלוק בין החשודים להחננויות דקאמפאניעס /דחברות/ גדולים ששמעו ממני, שמחשודים אסור לקנות כל זמן שאפשר להיות אף מקצת ומחננויות הקאמפאניעס אסור לקנות רק כל זמן שלפי האומדנא איכא פלגא מהאיסור</p>	24.
---	-----

ש"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן צו

The prohibition of buying chametz which was owned by a Jew on Pesach is a rabbinic penalty. In a June 1979 teshuva concerning the Jewish-owned supermarket Waldbaums³⁷, Rav Moshe Feinstein applies the general principal of 'safek derabbanan lekula' - we are lenient in a case of doubt with a rabbinic mitzva. However, he also points out that there is a general prohibition of buying items from 'chashudim' - people who are suspected of lying about the kashrut of items. This would apply even if there was a much lower likelihood of buying a prohibited item. He therefore makes an important distinction between two cases. A large Jewish owned supermarket which stocks chametz on Pesach but is not trying to fool customers. They are likely to carry prohibited chametz immediately after Pesach, but as soon as one estimates that the quantity of permitted food in the store is greater than that of the prohibited, one can buy there. On the other hand, with a smaller store which is owned by a known 'chashud' - a Jewish owner who cannot be trusted - one may not buy there until one is SURE there can be no prohibited items in stock.

35. See R. Yona Reiss's article ob cit.

36. See <https://www.kashrut.com/Passover/pdf/ChometzAfterPesach2016.pdf> for more analysis.

37. Waldbaums - a flagship Jewish supermarket chain set up in 1904. It went bankrupt in 2015.

- For regular stores, which are not specifically 'chashud', the general approach taken is:
 - Large supermarkets have a turnaround time of around two weeks. This is longer for smaller stores so many people avoid them until Lag B'Omer.
 - Different foods have a different turnaround time. Bread, cereal and pasta leave the shelves over different periods.³⁸
 - With regards to Jewish distributors, some rabbanim in the US recommend waiting 4 weeks before buying chametz from certain large chains.³⁹
 - Turnaround for liquor is much longer, often 6-7 weeks, so avoid until after Shavuot. This is particularly relevant to duty free stores in the Israeli airport.
- Accidental purchase of חמץ שעבר עליו פסח: the item is still prohibited to sell or benefit from but can be returned for a refund since this is considered to be a mekach ta'ut - a mistaken sale - rather than 'benefit'.⁴⁰
- Most shuls have information on their local stores and publish information on which shops are Jewish owned and have chametz after Pesach.⁴¹

H] MIXTURES OF CHAMETZ SHEAVAR ALAV HAPESACH

- What if chametz which was owned by a Jew on Pesach was later mixed with other foods?
- As with most prohibitions (even rabbinic) a mixture will only be permitted if there is more than x60 of the permitted food.
- However, in some cases of *yavesh beyavesh* it is permitted even when *batel berov*.⁴²

I] UNUSUAL (ACTUAL!) CASES

- The case of a ba'al teshuva child with a non-religious Jewish mother and a non-Jewish father. Who owns the chametz in his parents' home and can he eat it after Pesach?⁴³
- An Israeli religious family temporarily in the US kept one day of chag, baked chametz products on Shemini shel Pesach in the US after they ended Chag. They then kindly dropped off some baked products with their chutznik neighbors after Chag was over for them! Can they eat it? Rav Willig ruled that since the Israelis should be keeping two days in chu'l, the bread is fully prohibited after Pesach.⁴⁴

38. See <https://www.lss.org/after-pesach-shopping.html> where Lincoln Square Synagogue (in the UWS of Manhattan where some stores are Jewish owned and do not sell their chametz during Pesach) recommend waiting 1 week for bread, 2 weeks for cereal and 3 weeks for cookies, cakes and pasta. That guidance may also be a product of the busy local marketplace and volume of customers. In a smaller market, things may be different.

39. See <https://images.shulcloud.com/376/uploads/Purchase-of-Chametz-After-Pesach-5778.pdf>

40. See <https://www.star-k.org/articles/articles/seasonal/351/guide-to-purchasing-chometz-after-pesach/>

41. See for instance <https://www.lss.org/after-pesach-shopping.html>

42. An example of this would be a supermarket that has five bottles of ketchup on the shelf that contain chametz she'avar alav haPesach and eight bottles that do not, and no one can figure out which bottles are the ones that are permitted. In that case all 13 bottles would be permitted because the five forbidden bottles are batel b'rov in the eight permitted ones. See R. David Cohen - <https://www.kashrut.com/Passover/pdf/ChometzAfterPesach2016.pdf>

43. See <http://www.erezhemdah.org/newsletterArticle.asp?lang=en&pageid=48&cat=7&newsletter=976&article=3713>. The posek sets out an argument of 'bereira' where, for a rabbinic prohibition of this nature, a person can retroactively designate that the chametz he is eating was actually owned on Pesach by the non-Jewish father and is permitted.

44. See Shaarei Teshuva 496:2. Aruch Hashulchan 496:5 and Piskei Teshuvot 496 Footnote 164.